

Εγκλίσεις και τροπικότητες

Οι εγκλίσεις αποτελούν γραμματική έκφραση της τροπικότητας, της στάσης δηλαδή του ομιλητή απέναντι στο περιεχόμενο των λόγων του. Οι τροπικότητες είναι δύο ειδών: η επιστημική και η δεοντική.

- **Επιστημική τροπικότητα:** Έχει σχέση με τον βαθμό βεβαιότητας που εκφράζει ο ομιλητής με αυτά που λέει. Κινείται δηλαδή σ' όλο το φάσμα των σχετικών με τη βεβαιότητα σημασιών από την απλή υπόθεση ως και τη δηλωμένη βεβαιότητα. Ενδεικτικά:
 - | Υπόθεση (να + υποτακτική, αν/εάν/άμα/έτσι και/ας + οριστική): *Να μάθει τι κάνουμε τις Κυριακές, θα έλθει τρέχοντας. – Ας είχα χρήματα και θα ταξίδευα σ' όλο τον κόσμο.*
 - | Δυνατότητα (μπορεί/ίσως + υποτακτική, θα + οριστική): *Αύριο, μπορεί να έχουμε βροχερό καιρό. – Ίσως έλθει στην ώρα του.*
 - | Πιθανότητα (πρέπει + υποτακτική, θα + οριστική κ.ά.): *Πρέπει να έχει κάποιο φαρμακείο ανοικτό εδώ κοντά. – Θα ήταν δύσκολη υπόθεση.*
 - | Βεβαιότητα [απλή οριστική]: *Πέρασα στις Πανελλήνιες.*
- **Δεοντική τροπικότητα:** Έχει σχέση με τον βαθμό αναγκαιότητας που εκφράζει ο ομιλητής για την πραγματοποίηση αυτών που λέει. Κινείται δηλαδή σ' όλο το φάσμα των σχετικών με την αναγκαιότητα σημασιών από την απλή επιθυμία ως τη ρητά δηλωμένη υποχρέωση. Ενδεικτικά:
 - | Επιθυμία (θέλω + υποτακτική): *Θέλω να τα πούμε σύντομα.*
 - | Ευχή (απλή υποτακτική – ας/να/μακάρι/που + υποτακτική): *Να κάτσεις ήσυχα, έστω και για λίγο. Ας κόψει επιτέλους το κάπνισμα.*
 - | Πρόθεση (στοχεύω/λέω... + υποτακτική): *Λέω να πάμε εκδρομή αύριο.*
 - | Υποχρέωση (προστακτική – πρέπει/είναι ανάγκη... + υποτακτική): *Έλα, γρήγορα. – Πρέπει να έλθεις οπωσδήποτε.*

Σημείωση: Η τροπικότητα εκφράζεται και με ποικίλους άλλους τρόπους, όπως με επιρρήματα (π.χ. βέβαια, ίσως, μάλλον, πιθανόν), με τροπικά ρήματα και απρόσωπες τροπικές εκφράσεις (π.χ. πρέπει, μπορεί, είναι κρίμα), με συνδυασμούς μορίων (να, ας, έτσι και) ή με το ποιόν της ενέργειας των ρημάτων που εκφράζει την υποκειμενική αντίληψη ή την «άποψη» την οποία έχει ο ομιλητής για τη χρονική στιγμή της ρηματικής ενέργειας. Αν δηλαδή αυτή είναι κάτι που τώρα εξελίσσεται ή επαναλαμβάνεται σε τακτά διαστήματα κτλ. (βλ. και ενότητα 9 που ακολουθεί).

Η χρήση της ερώτησης στον λόγο

Πολλές φορές τίθενται ερωτήσεις, για τις οποίες αυτός που ρωτά **δεν περιμένει** πραγματικά **απάντηση**, καθώς αυτή είναι **αυτονόητη**. Είναι οι λεγόμενες **ρητορικές ερωτήσεις**, που λειτουργούν ως **σχήματα λόγου** και δε χρειάζεται να απαντηθούν, συνήθως γιατί οι απαντήσεις τους είναι αυτονόητες.

Πιο συχνά, όμως, τα ερωτήματα που ενσωματώνονται στον λόγο (γραπτό ή προφορικό) στοχεύουν στο να ενδυναμώσουν την επιχειρηματολογία του λέγοντος ή συντάκτη του κειμένου επιτελώντας πολλές λειτουργίες, όπως:

- Στην αρχή του κειμένου στοχεύουν στην προσέλκυση του ενδιαφέροντος του ακροατηρίου ή του αναγνώστη.
- Στη μέση συνδέουν δύο διαφορετικές νοηματικές ενότητες ή δίνουν τη δυνατότητα στον ομιλητή ή συγγραφέα να περάσει στο επόμενο θέμα του.
- Ζωντανεύουν τον λόγο και του προσδίδουν αμεσότητα και παραστατικότητα, δημιουργώντας ένα κλίμα οικειότητας, καθώς καλλιεργείται η αίσθηση διαλόγου με το ακροατήριο ή τον αναγνώστη.
- Προβληματίζουν και ευαισθητοποιούν τον αναγνώστη.
- Προκαλούν ανησυχία και απορία.
- Προσδίδουν ειρωνικό τόνο στον λόγο.

Παράδειγμα

Υπάρχουν άραγε γονίδια αθανασίας; Θα διαλευκανθούν πλήρως οι μοριακοί μηχανισμοί που διέπουν τη ζωή και τον θάνατο; Θα αποδεχθεί, ηθικά, η ανθρωπότητα σε μια τέτοια περίπτωση να παρέμβει; Αποτελεί προσωπική εκτίμηση ότι είναι προτιμότερο να στοχεύεται η ανεύρεση τρόπων βελτίωσης της ποιότητας της καθημερινής ζωής παρά τα επικίνδυνα ταξίδια με γνώμονα την ανθρώπινη ματαιοδοξία.

Απόσπασμα άρθρου του Στάθη Γκόνου από τον ημερήσιο τύπο.

Επίσης, μέσω της ρητορικής ερώτησης, μπορεί να εκφράζεται η αποδοκιμασία, η επίπληξη, η υπόδειξη, η συμβουλή ή η ευχή του ερωτώντος, π.χ.

- *Γιατί να τον πιστέψω; (εννοείται: «μακάρι να μην τον πίστευα»)*
- *Θα ασχολείσαι για πολύ ακόμη με το κινητό σου; (εννοείται: «σταμάτα ν' ασχολείσαι...»)*
- *Είναι να μην απορεί κανείς με το θράσος του; (εννοείται «όλοι απορούν»).*

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Ερωτήσεις πύκνωσης

- Να αποδώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο της τελευταίας παραγράφου χωρίς να προσθέσετε δικά σας σχόλια. (... λέξεις)
- Να αποδώσετε περιληπτικά τις αντιρρήσεις του συγγραφέα σχετικά με (... λέξεις)
- Να αποδώσετε συνοπτικά σε δύο περιόδους, δύο από τις κοινωνικές αντιλήψεις που εκφράζονται άμεσα ή έμμεσα στο κείμενο.
- Να συνοψίσετε τις απόψεις του αρθρογράφου σε σχέση με το θέμα...

Ερωτήσεις κατανόησης

- Να ελέγξετε την ορθότητα ή το λάθος, σύμφωνα με το κείμενο, των παρακάτω προτάσεων σημειώνοντας Σ (Σωστό) ή Λ (Λάθος). Να αιτιολογήσετε κάθε επιλογή σας σε μια σύντομη παράγραφο παραπέμποντας και στο κείμενο.
- Ποιος είναι ο ισχυρισμός τον οποίο προσπαθεί να αποδείξει ο συγγραφέας στην ομιλία του;
- Ποιους τρόπους πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας για να πείσει τους αναγνώστες του;
- Το κείμενο ανήκει στον κειμενικό τύπο του, χαρακτηριστικά του οποίου είναι, συνήθως, τα ακόλουθα: α) ... β) Χρησιμοποιεί ως τρόπο πειθούς κυρίως την επίκληση Να αναφέρετε ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα για καθένα από τα παραπάνω χαρακτηριστικά και να αιτιολογήσετε την επιλογή σας.
- Να εντοπίσετε α) το πρόβλημα που απασχολεί τον συγγραφέα, β) τη θέση του, γ) τα επιχειρήματα και τα τεκμήριά του, δ) το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει στον επίλογο.
- Να καταγράψετε πέντε στοιχεία που υποδεικνύουν την πραγματικότητα των ηρώων του αποσπάσματος (διηγήματος/ποιήματος).

Ερωτήσεις εντοπισμού και ερμηνείας

- Λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο του λόγου και την περίσταση (τόπο, χρόνο, ακροατές) στην οποία εκφωνήθηκε, να προσπαθήσετε να διακρίνετε τους στόχους που επιδιώκει ο ομιλητής και να σχολιάσετε την καταλληλότητα/αποτελεσματικότητα του λόγου.
- Να παρατηρήσετε στο κείμενο τη χρήση της περιγραφής ως μέσου πειθούς. Σε ποιο θέμα επικεντρώνεται ο συγγραφέας με την περιγραφή και τι επιδιώκει να αποδείξει;
- Στο απόσπασμα ... : α) να εντοπίσετε τα παραδείγματα και β) να εξηγήσετε ποιος είναι

Βαλλιάνειο Γ.Ε.Λ Κεραμειών / σχολ. έτος 2022-2023

Νεοελληνική Γλώσσα / Στοιχεία Θεωρίας

ο ρόλος τους στην προσπάθεια του συγγραφέα να πείσει τους δέκτες του, λαμβάνοντας υπόψη σας τη θεωρία για τους τρόπους και τα μέσα πειθούς.

- Να σχολιάσετε σε μια παράγραφο 100 περίπου λέξεων τον στόχο που εξυπηρετεί η εκφώνηση του συγκεκριμένου πολιτικού λόγου και τα μέσα τα οποία χρησιμοποιεί ο ομιλητής προκειμένου να επιτύχει τον στόχο αυτό.
- Να σχολιάσετε την άποψη/φράση: «....» σε μια παράγραφο 100 περίπου λέξεων.
- α) Να εντοπίσετε στο παρόν κείμενο ένα τεκμήριο με τη μορφή στατιστικού δεδομένου και ένα τεκμήριο με τη μορφή της βιβλιογραφικής αναφοράς. β) Να αιτιολογήσετε τη χρήση τεκμηρίων από τη συγγραφέα του κειμένου, λαμβάνοντας υπόψη τον σκοπό για τον οποίο γράφεται.
- Ποιο είναι το θέμα που, κατά τη γνώμη σας, θίγει το κείμενο; Να αναπτύξετε την άποψή σας με αναφορές σε κειμενικούς δείκτες και λεξικογραμματικές επιλογές. (σύνθετη: κατανόησης, εντοπισμού, ερμηνείας)
- Να σχολιάσετε τη χρήση του σκίτσου στο Κείμενο 1 ως προς τη σχέση του με τον τίτλο του άρθρου και το περιεχόμενό του.
- Στο κείμενο γίνεται ευρεία χρήση παραδειγμάτων. Να ερμηνεύσετε την επιλογή αυτή του συντάκτη.
- Ποιο είναι το κύριο θέμα που θίγει ο στο κείμενο του; Αφού εντοπίσετε το κύριο θέμα, να δώσετε έναν κατάλληλο τίτλο στο κείμενο.

Ερωτήσεις αξιολόγησης

- Σε ποιο αναγνωστικό κοινό απευθύνεται ο συντάκτης του κειμένου και ποιος είναι ο σκοπός του; Θεωρείτε πιθανόν να αντιδράσουν κάποιες ομάδες στη συγγραφή του;
- Το άρθρο του ... γράφτηκε το Νομίζετε πως ισχύουν και σήμερα όσα υποστηρίζει ο συγγραφέας στο απόσπασμα;
- Με ποια αντεπιχειρήματα αντικρούει ο αρθρογράφος την άποψη ...; Σας φαίνεται πειστικός και γιατί; (κατανόησης και αξιολόγησης)
- Να προσέξετε τον τρόπο με τον οποίο ο συγγραφέας στις δύο πρώτες παραγράφους παρουσιάζει και σχολιάζει τα τεκμήρια που χρησιμοποιεί, για να υποστηρίξει την άποψή του. Πετυχαίνει, κατά τη γνώμη σας, να τεκμηριώσει την άποψή του;
- Ποιος είναι ο δημιουργός του κειμένου ... (π.χ. γράφημα, στατιστικός πίνακας κ.ά.); Σε ποιο αναγνωστικό κοινό απευθύνεται, κατά τη γνώμη σας, και ποιος είναι ο σκοπός του;
- Για ποιον λόγο, κατά τη γνώμη σας, επελέγη η συγκεκριμένη μορφή (ράβδοι) για την παρουσίαση των πληροφοριών στο Κείμενο 2 (γράφημα);
- Θεωρείτε απαραίτητο ή διακοσμητικό στοιχείο του κειμένου το σκίτσο στο Κείμενο 1;
- Πόσο αποτελεσματικό κρίνετε τον τίτλο του κειμένου με κριτήρια την πληροφορικότητα του αναγνώστη και την προσέλκυση του ενδιαφέροντός του;

Ερωτήσεις κατασκευής

- Ο ομιλητής παραθέτει, χωρίς να συνδέει, το ένα μετά το άλλο, τα επιμέρους στοιχεία/ θέματα της περιγραφής. Γιατί νομίζετε ότι επιλέγει αυτόν τον τρόπο παρουσίασης;
- Εξετάζοντας τον τρόπο με τον οποίο συνδέεται το κεντρικό θέμα του κειμένου με τις επιμέρους ιδέες, να εξηγήσετε την οργάνωσή του.
- Αξιοποιώντας την υπογραμμισμένη περίοδο ως θεματική, να την αναπτύξετε σε παράγραφο 100-120 λέξεων με τους τρόπους της σύγκρισης/αντίθεσης και του παραδείγματος. Στην παράγραφό σας να αξιοποιήσετε δεδομένα από το κείμενο.
- Να εντοπίσετε τον τρόπο ανάπτυξης της 3ης παραγράφου. Γιατί νομίζετε ότι ο συγγραφέας επέλεξε τον συγκεκριμένο τρόπο;
- Να εντοπίσετε τον τρόπο με τον οποίο συνδέονται (συνοχή, συνεκτικότητα) οι τρεις πρώτες παράγραφοι του κειμένου.
- Να αντιστοιχίσετε καθεμιά από τις παραγράφους του κειμένου (στήλη Α) με έναν από τους πηλαγιότιτλους που σας δίνονται σε μορφή ονοματικών φράσεων (στήλη Β), έτσι ώστε να διευκολύνετε τους αναγνώστες να εστιάσουν στην οργάνωση του κειμένου. Ένας από τους πηλαγιότιτλους περισσεύει.
- Να εντοπίσετε τα χρονικά επίπεδα του κειμένου. Ποια είναι τα όριά τους;
- Πώς λειτουργεί η πρωτοπρόσωπη αφήγηση στο κείμενο; Γιατί την επιλέγει, κατά την άποψή σας, ο συγγραφέας;
- Σε ποιο πρόσωπο εστιάζει κυρίως ο συγγραφέας; Να προσπαθήσετε να αλλιάξετε την εστίαση. Τι αλλιάζει κατά τη γνώμη σας;
- Ποιος αφηγείται και από ποια απόσταση;
- Στο κείμενο ο χώρος και ο χρόνος δημιουργούν μια ατμόσφαιρα. Ποια νομίζετε ότι είναι αυτή και πώς λειτουργεί σε σχέση με τους χαρακτήρες;

Ερωτήσεις ύφους (ερμηνείας/αξιολόγησης)

- Να σχολιάσετε το ύφος που επικρατεί στον επίλογο του κειμένου ... Ευθυγραμμίζεται ή διαφοροποιείται κατά τη γνώμη σας από το ύφος του υπόλοιπου κειμένου;
- Να προσπαθήσετε να εντοπίσετε στο κείμενο ρηματικές εκφράσεις που εκφράζουν απλώς υπόσχεση και άλλες που εκφράζουν ηθική δέσμευση. Για ποιο σκοπό, κατά τη γνώμη σας, χρησιμοποιεί ο ομιλητής το καθένα από αυτά τα δύο είδη εκφράσεων;
- Ποιο είναι το ρηματικό πρόσωπο που κυριαρχεί στις δύο τελευταίες παραγράφους στο Κείμενο ...; Να ερμηνεύσετε την επιλογή του συγγραφέα λαμβάνοντας υπόψη τον σκοπό για τον οποίο γράφτηκε το συγκεκριμένο άρθρο.
- Να παρατηρήσετε τη συχνότητα με την οποία εμφανίζονται το α' ενικό και το α' πληθυντικό πρόσωπο και να αιτιολογήσετε σε μια παράγραφο τους λόγους που υπαγορεύουν τη χρήση του ενός ή του άλλου ρηματικού προσώπου.
- «...». Να σχολιάσετε την επιλογή του α' πληθυντικού προσώπου από τον συγγραφέα.

Βαλλιάνειο Γ.Ε.Λ Κεραμειών / σχολ. έτος 2022-2023

Νεοελληνική Γλώσσα / Στοιχεία Θεωρίας

- Ο/Η συγγραφέας κάνει συχνή χρήση της παθητικής σύνταξης στο κείμενό του/της.
α) Να εντοπίσετε όλα τα σημεία όπου χρησιμοποιεί παθητική σύνταξη στην πρώτη παράγραφο. β) Να εξηγήσετε τη λειτουργία της παθητικής σύνταξης στα σημεία που εντοπίσατε, συνδέοντας τις παρατηρήσεις σας με το είδος του κειμένου. Τι νομίζετε ότι πετυχαίνει ο συγγραφέας με την αξιοποίηση της αναλογίας αυτής;
- «...». Σε τι νομίζετε ότι αποσκοπεί ο συγγραφέας με τη χρήση του ευθέος λόγου στο σημείο αυτό; α) Να ξαναγράψετε την παράγραφο σε πλάγιο λόγο, κάνοντας όλες τις απαραίτητες μετατροπές. β) Να εξετάσετε το επικοινωνιακό αποτέλεσμα που προκύπτει από τη μετατροπή.
- Ο συγγραφέας αρχίζει τη δεύτερη και τρίτη παράγραφο με ένα ερώτημα. Τι πετυχαίνει, κατά τη γνώμη σας, με την τεχνική των ερωτήσεων στην κάθε περίπτωση;
- Στο τέλος της δεύτερης παραγράφου η συγγραφέας διατυπώνει ένα ερώτημα. Σε τι αποσκοπεί με την επιλογή της συγκεκριμένης διατύπωσης; Να λάβετε υπόψη και το ρηματικό πρόσωπο που υιοθετείται.
- Να αιτιολογήσετε τη χρήση: α) των εισαγωγικών στη φράση ..., β) της διπλής παύλας στη φράση ..., γ) της διπλής τελείας στην περίοδο ...
- Να προσέξετε τη χρήση της άνω τελείας στο Κείμενο ... Να συζητήσετε τη λειτουργία της άνω τελείας στις παραπάνω περιπτώσεις.
- Να σχολιάσετε τη χρήση παρενθέσεων στην πρώτη παράγραφο (θαυμαστικού/ερωτηματικού ...).
- Να αποδοθεί λεκτικά το σχόλιο που εκφράζουν τα σημεία στίξης στις φράσεις «...».
- Να μετατρέψετε τα υπογραμμισμένα ονοματικά σύνολα σε ρηματικές φράσεις.

Ερωτήσεις λεξιλογιακές

- Στο κείμενο συναντούμε ειδικό λεξιλόγιο που χρησιμοποιείται στον χώρο των ... επισημών. α) Να καταγράψετε πέντε ειδικούς όρους (λέξεις ή φράσεις). β) Να σχηματίσετε μία πρόταση με καθέναν από τους όρους αυτούς.
- Να ορίσετε σύντομα το περιεχόμενο των λέξεων που παρατίθενται στη συνέχεια με έντονη γραμματοσειρά.
- Οι υπογραμμισμένες λέξεις έχουν περισσότερες από μία σημασίες. Να χρησιμοποιήσετε καθεμία από τις λέξεις αυτές σε μία πρόταση με σημασία διαφορετική από αυτή που έχει στο κείμενο. Να μην τις χρησιμοποιήσετε μεταφορικά. (Μπορείτε να διαφοροποιήσετε τις λέξεις ως προς την πτώση και τον αριθμό.)
- Να κατατάξετε κλιμακωτά από τα ασθενέστερα στα ισχυρότερα τα συνώνυμα: «...».
- Να χρησιμοποιήσετε ορισμένες από τις παρακάτω λέξεις σε φράσεις, εντάσσοντάς τις στο κατάλληλο γλωσσικό πλαίσιο: «...».
- α) Για καθεμία από τις υπογραμμισμένες λέξεις να γράψετε δύο προτάσεις ή δύο περιόδους· στη μία να χρησιμοποιείται η λέξη δηλωτικά (κυριολεκτικά) και στην άλλη συνυποδηλωτικά (μεταφορικά). (Μπορείτε να διαφοροποιήσετε τα ουσιαστικά ως

προς την πτώση και τον αριθμό, και τα επίθετα και τη μετοχή ως προς το γένος, την πτώση και τον αριθμό.)

- Να αντικαταστήσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις με άλητες συνώνυμες.
- Να αποδώσετε με ισοδύναμες (νοηματικά) λέξεις ή φράσεις τα υπογραμμισμένα σημεία όπου ο λόγος χρησιμοποιείται μεταφορικά.
- Να διακρίνετε τη σημασιολογική διαφορά των παρακάτω σύνθετων ρημάτων: «...».
- «...» Να αναδιατυπώσετε τη φράση αντικαθιστώντας τις υπογραμμισμένες λέξεις με άλητες συνώνυμες λέξεις/εκφράσεις.
- Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις ακόλουθες λέξεις (υπογραμμίζονται και στο κείμενο) λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία που έχουν στο κείμενο.
- Να γράψετε δύο ομόρριζες για καθεμία από τις ακόλουθες λέξεις «...». α. Να προσδιορίσετε αν οι υπογραμμισμένες λέξεις ή φράσεις ανήκουν σε περισσότερο τυπικό ή οικείο επίπεδο ύφους σημειώνοντας στο πεδίο της αντίστοιχης στήλης Β. Ο συγγραφέας συνδυάζει λόγιες λέξεις ή φράσεις με λέξεις που χρησιμοποιούνται περισσότερο σε προφορικό και οικείο επίπεδο ύφους. Πώς νομίζετε ότι η επιλογή αυτή επιδρά στο ύφος του κειμένου;
- Να αντικαταστήσετε καθεμία από τις παραπάνω υπογραμμισμένες λέξεις με μία συνώνυμη, προκειμένου να προσδώσετε στο επίπεδο λόγου μεγαλύτερη επιστημότητα.
- α) Για καθεμία από τις υπογραμμισμένες λέξεις της περιόδου να γράψετε δύο άλητες σύνθετες λέξεις, χρησιμοποιώντας ως α' συνθετικό αντίστοιχα το α' συνθετικό των λέξεων αυτών. β) Ποιο από τα παρακάτω επίπεδα λόγου εξυπηρετούν οι υπογραμμισμένες λέξεις της περιόδου (λθαϊκό, επιστημονικό, οικείο, λογοτεχνικό); γ) Να επιλέξετε ένα από αυτά και να αιτιολογήσετε την επιλογή σας.
- Στο κείμενο του συγκεκριμένου πολιτικού λόγου υπάρχουν αρκετές λέξεις με μεταφορική σημασία. Να αντικαταστήσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις με άλητες αντίστοιχες λέξεις ή φράσεις που έχουν κυριολεκτική σημασία. Ποια από τις δύο εκδοχές νομίζετε ότι έχει τη μεγαλύτερη πειστικότητα και γιατί;
- Να εντοπίσετε και να καταγράψετε δύο εκφραστικούς τρόπους με τους οποίους επιχειρεί ο συγγραφέας να προσεγγίσει τον αναγνώστη. Σας φαίνονται πειστικές οι επιλογές του;
- Να αιτιολογήσετε τη χρήση του ασύνδετου σχήματος μεταξύ των υπογραμμισμένων φράσεων στην περίοδο λόγου «...».
- Στην τέταρτη παράγραφο του κειμένου ο συγγραφέας χρησιμοποιεί μια αναλογία. Να την εντοπίσετε και να την αναλύσετε λαμβάνοντας υπόψη τα ακόλουθα ερωτήματα: α) Ποια είναι τα δύο σκέλη της αναλογίας, δηλαδή η περιγραφόμενη έννοια και η έννοια που παρουσιάζει αναλογίες προς αυτή; β) Ποιες είναι οι ομοιότητες μεταξύ των δύο εννοιών; γ) Σε τι αποσκοπεί, κατά τη γνώμη σας, ο συγγραφέας με την επιλογή της συγκεκριμένης διατύπωσης;
- Σε ποια σημεία το κείμενο περιέχει έντονη ειρωνεία και τι θέλει να δείξει με αυτόν τον εκφραστικό τρόπο ο αφηγητής;

Ερωτήσεις ανάληψης χαρακτήρα

- Λαμβάνοντας υπόψη τις χωροχρονικές παραμέτρους πώς ερμηνεύετε την αντίδραση του/των ήρωα/ων;
- Να περιγράψετε τη συναισθηματική πορεία του ήρωα.
- Πώς η παρατακτική (ή η υποτακτική) σύνταξη φωτίζει το συναίσθημα του ήρωα; (σύνθετη)
- Να εντοπίσετε στοιχεία (κοινωνικά, ιστορικά, πολιτιστικά) που αναφέρονται ρητά ή υποδηλώνονται στο απόσπασμα. Μας βοηθούν, κατά τη γνώμη σας, να κατανοήσουμε τις ενέργειες του/των ήρωα/ων; (σύνθετη)
- Τι αποκαλύπτει το τέλος της αφήγησης για τον ήρωα;
- Ποιες σκέψεις σάς προκάλεσε η αντίδραση του ήρωα;

Ερωτήσεις σύγκρισης

- Ποιες ομοιότητες και ποιες διαφορές παρατηρείτε ανάμεσα στα δύο κείμενα; Η απάντησή σας να περιέχεται σε παράγραφο 80-90 λέξεων και να αναπτύσσεται με σύγκριση-αντίθεση.
- Συγκρίνουμε τα δύο κείμενα ως προς τις θέσεις των δημιουργών τους. Είναι πράγματι οι απόψεις τους τόσο αντίθετες όσο φαίνονται με την πρώτη ανάγνωση; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.
- Τα Κείμενα 1 και 2 διαλέγονται μεταξύ τους. Ποιο από τα δύο, κατά τη γνώμη μας, μεταδίδει πιο αποτελεσματικά το νόημά του;
- Να συσχετίσετε το Κείμενο 1 με το Κείμενο 3 και να σχολιάσετε τη διαφορά στάσης των συντακτών τους απέναντι στο θέμα

Ερωτήσεις παραγωγής κριτικού και ερμηνευτικού λόγου

- Ποιο είναι το βασικό θέμα που θίγει το κείμενο; Να γράψετε ένα κείμενο (άρθρο/επιστολή/ομιλία/...) στο οποίο να παρουσιάζετε την άποψή σας για το παραπάνω ζήτημα ή για άλλα που, κατά τη γνώμη σας, έχουν περισσότερο ενδιαφέρον.
- Αποφασίζετε να ασκήσετε κριτική σε μια από τις απόψεις που παρατίθενται στην ιστοσελίδα του με ένα κείμενό σας περίπου 300 λέξεων. Προσπαθήστε: α) να επισημάνετε τα αδύνατα σημεία των επιχειρημάτων στα οποία στηρίζεται η άποψη και β) να προβάλλετε τα κατάλληλα αντεπιχειρήματα.
- Να υποθέσετε ότι ένας νεαρός ακροατής –της δικής σας περίπου ηλικίας– που ήταν παρών στην εκδήλωση και άκουσε τον λόγο του ..., θέλησε στη συνέχεια να ενημερώσει ένα φίλο του, που ζει σε άλλη πόλη για το περιεχόμενο της ομιλίας. (μέχρι 300 λέξεις)
- Να γράψετε ένα κείμενο επιχειρηματολογίας επιλέγοντας εσείς τον κειμενικό τύπο που επιθυμείτε (άρθρο, επιστολή, εισήγηση...) με σκοπό να πείσετε τους ενήλικες να (250 λέξεις)

Βαλλιάνειο Γ.Ε.Λ Κεραμειών / σχολ. έτος 2022-2023
Νεοελληνική Γλώσσα / Στοιχεία Θεωρίας

- Διαβάζετε την επιφυλλίδα ... και αποφασίζετε να αντιδράσετε, απευθυνόμενοι/ες στη διεύθυνση της εφημερίδας μέσω μιας (ανοικτής) επιστολής προοριζόμενης για τη στήλη «γράμματα των αναγνωστών». Στην επιστολή εκφράζετε τη διαμαρτυρία σας για ... και εκθέτετε τα επιχειρήματά σας για (300 λέξεις)
- Διαβάσατε το άρθρο/την άποψη του... και προβληματιστήκατε γιατί Αποφασίζετε, λοιπόν, στο πλαίσιο δημιουργικής εργασίας στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας, να εξετάσετε τους λόγους για τους οποίους... . Τα αποτελέσματα της διερεύνησής σας θα τα δημοσιεύσετε με τη μορφή άρθρου στο ηλεκτρονικό περιοδικό του σχολείου σας, προκειμένου να πληροφορήσετε τους αναγνώστες σας.
- Αυτό που περιγράφει το κείμενο μπορεί να συμβεί στη ζωή μας; Είναι συνηθισμένη κατάσταση; Να αναπτύξετε την άποψή σας σε 150 περίπου λέξεις.
- Ποιο είναι το θέμα που, κατά τη γνώμη σας, θίγει το κείμενο; Σας προβλημάτισε σε κάτι; Να γράψετε ένα κείμενο 200-250 λέξεων, στο οποίο να παρουσιάζετε την άποψή σας για το παραπάνω ζήτημα ή για άλλα ζητήματα που, κατά τη γνώμη σας, απορρέουν από αυτό.